

Válasz Orbán Viktornak, avagy miért tiltakoznak a professorok?

Tisztelt Miniszterelnök Úr!

Vasárnap reggel a Kossuth Rádióknak adott interjújában elmondta, hogy nem érti, hogy a magyar akadémikusok, tudósok, hazai egyetemeken tanító professorok miért nem azért lépnek fel, hogy az ő egyetemeik is megkapják azokat a jogokat, amelyeket a CEU élvez, hanem amellelt állnak ki, hogy „Soros György megtarthassa a privilégiumait”.

Kérem, engedje meg, hogy néhány gondolattal segítsem ezt a valóban szükségesnek mutatkozó megértési folyamatot, annál is inkább, mert egykoron, mint ugyanabból az intézményben diplomát szerzett kollégák, nem egyszer beszélgettünk.

Mindenekelőtt szeretném hangsúlyozni, hogy professzortársaimmal nem Soros György privilégiumaiért állunk ki, hanem a Central European University (CEU) égisze alatt folytatott oktatás, kutatás értékeinek megőrzése, s az ott tanító oktatók és hallgatók érdekei mellett. A Nemzeti Felsőoktatási Törvény legújabb módosítását, ami legalábbis drámai mértékben megváltoztatja a CEU működésének feltételeit, egy hét alatt fogadta el az Országgyűlés, kivételes eljárásban. Sem a törvényjavaslat előterjesztője, sem az Országgyűlés nem vette figyelembe azokat az alkotmányossági aggályokat, amelyeket vezető alkotmányjogászok igen világosan megfogalmaztak. Sőt, látva az ellenvéleményeket és az erősödő tiltakozást, inkább úgy döntöttek, hogy a javaslatot kivételes eljárásban, gyorsított módon tárgyalják, és egyúttal még tovább szigorították a törvény rendelkezésein. Teljesen világosan kifejezésre juttatva, hogy Önöket már egyáltalán nem érdekli a felsőoktatás és a tudomány képviselőinek véleménye, hanem, „csakazértis” éppen az ellenkezőjét teszik, mint amire kérik Önöket.

Miniszterelnök Úr! Hol van itt a 2014-es választási győzelmet ünneplő beszédében emlegetett „alázat”?

A törvény elfogadása után lényegében az egész hazai egyetemi szféra érzi veszélyeztetve magát: Az általános vélekedés ugyanis az, hogy nincsen többé korlát, nincsen semmilyen határ, nincsenek fékek és józan szakmai megfontolások, egyeztetések, hagyományok vagy szerzett jogok. Az oktatás minősége sem számít. Lényegében nem maradt olyan pont a döntéshozatalban és jogalkotásban, ahol a legfelső politikai akarat józan mérlegelésére hívhatnánk fel. Elveszett a jobbiztonság és az előreláthatóság. Hát ezért tiltakozunk.

De az összefüggések még tágabbak, mert sok minden találkozott most: A felsőoktatásnak, a költségvetés kétségbeejtő szűkössége, szegénysége mellett, évek óta halmozódó sérelmei vannak. Egyebek között a (vas)kancellári rendszer bevezetése, s ezzel a bürokrácia felduzzasztása, hatalmának növelése a szerény egyetemi források terhére, és egyben a rektor hatásköreinek radikális korlátozása. Továbbá az „universitas” régi szellemi függetlenségét nem ismerő főiskolák egyetemmé emelése (Pallasz Athéné "Egyetem" Kecskeméten), illetve a "parancs, érttettem" rendszerben működő Nemzeti Közszolgálati Egyetem létrehozása, és kizárólagos monopolhelyzetbe hozása számos képzésnél, valamint kiemelt finanszírozása. Ezzel szemben az állami támogatás drámai csökkentése más fontos területeken, így a jogász és közgazdász képzés esetében. Könnyen megtalálhatjuk a közös nevezőjét ezeknek az intézkedéseknek, ez pedig az autonómia közvetett vagy közvetlen módon történő korlátozása, elvétele. Mindennek a helytelen és veszélyes voltát sokan és sokszor teljes jó szándékkal elmondtuk, de hiába. Pedig a tudás átadása és újra-teremtése nemzedékről nemzedékre feltételezi

a gondolkodás szabadságát és a vélemények sokszínűségét. A tudománynak szabadon kell tenyésznie, hogy elemző, kételkedő és vitatkozó lehessen, bármely területen. Ezért is fogalmazta meg 1988-ban, az Egyetemek Magna Chartája, hogy „az egyetem autonóm intézmény, amely a tudományos kutatásban és az oktatásban hozza létre, értékeli és adja át a kultúra értékeit. Hogy kielégíthesse a kor szükségleteit, kutatási és oktatási tevékenységének minden politikai, gazdasági és ideológiai hatalommal szemben függetlennek kell lennie.”

Szeretném még egy nagyon szomorú tényre felhívni a figyelmét. 2016-ban az utolsó hazai állami egyetemek is kihullottak a legjobb felsőoktatási intézményeket számba vevő Shanghai lista 500-as elit csoportjából. Ez nyilvánvaló kudarc. Mert Bécs, Krakkó, Prága patinás egyetemei bizony ott maradtak ebben az élbolyban. S most még a magas szintű oktatást és kutatást folytató, nemzetközileg elismert CEU ellen is harcot hirdetnek? Nem volna célravezetőbb legalább a nagy hagyományokkal rendelkező hazai tudományegyetemek, rangos szakmai műhelyek állami támogatását tartósan felemelni a CEU finanszírozásának szintjére, hogy versenyképesek lehessenek?

Végül tiltakozunk a külföldi tanulásra kényszerülő, kiemelkedően tehetséges magyar diákok érdekében is. Akik, a magyar felsőoktatás hanyatlását látva, inkább más országbeli egyetemeken próbálnak tanulmányokat folytatni, és jelentős számban végzésük után sem térnek haza. Pedig itthon is maradhatnának, és most még meg lehetne állítani elvándorlásukat. Például a CEU megtartásával. Például a felsőoktatás és a kutatás kiemelt, stratégiai területként való kezelésével, az ország jövője érdekében. Annak belátásával, hogy a tudomány művelése lényege szerint nemzetközi, de mára a felsőoktatás is az. Itt is tudomásul kell venni, hogy az Európai Unió tagjaként olyan politikát kell folytatni, ami nem bezárkózó, hanem kifejezetten értéknek tekinti a hazai és külföldi egyetemek közötti kapcsolatok szerves hálóját, támogatja annak erősödését, és egyben nemzetközi összehasonlításban is versenyképes finanszírozást nyújt. Sajnálom, ha mindezt eddig senki nem mondta el Önnek! Mi, tiltakozók, egy elhibázott felsőoktatási döntés és politika veszélyeire szeretnénk a figyelmet felhívni. Alapvetően téves és rosszindulatú megközelítés, sőt, a szomorú tények és valóság előli menekülés, bírálatunkat a „Soros birodalom” terjeszkedésének tulajdonítani.

Kérem, hogy ha alkalma lesz elolvasni ezeket a sorokat, fontolja meg az érveket, s ne rögtön a kellően kemény viszontválaszon és ellencsapáson gondolkodjon, hanem tegyen kísérletet eddig politikájának mérlegelésére és megváltoztatására! Hiszen Húsvét Ünnepe a lelkiismeretvizsgálat ideje is! Álljon Ön előtt Deák Ferenc intése: „Kockáztathatunk mindent a Hazáért, de a Hazát kockáztatni semmiért nem szabad.”

Üdvözlettel,

Dr. Király Miklós

egyetemi tanár

Mádl Ferenc Köztársasági Elnök volt tanácsadója